

Ljerka Milojković

DOSADAŠNJA ISKUSTVA U ORGANIZACIJI PLANA I PROGRAMA U USMJERENOM OBRAZOVANJU

U programu za usmjereno obrazovanje Matematičko-informatičkog centra za engleski jezik predviđeno je 140 sati, tj. četiri sata tjedno, kao za jezik struke. Što omogućuje taj broj sati i kako da se program realizira u toku nastavnog procesa?

U skladu s globalno postavljenim ciljevima, a na osnovi općeg programa za ovo usmjerenje, razrađene su tri vrste programa: A, B i C.

PROGRAM A upisuju polaznici 7. godine učenja engleskog jezika kao nastavak osnovnog obrazovanja.

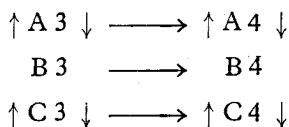
PROGRAM B upisuju polaznici koji su slušali engleski jezik 1—2 godine u bilo kakvom obliku (izborna nastava, tečaj i sl.).

PROGRAM C upisuju početnici.

Karakteristično je za program B i C da u prvoj godini obuhvaćaju samo opći jezik (General English — G. E.), a u završnoj godini prelazi se na tehnički jezik, tj. jezik struke (English for Special Purposes — E. S. P.).

PROGRAM A već u prvoj godini obuhvaća dva dijela: opći jezik i jezik struke, oba s otprilike podjednakim brojem sati. U realizaciji nastavnog procesa nema ritmičke izmjene 2/2, već se obradi, npr., jedna cjelina iz tehničkog dijela programa, s planiranim brojem sati, a zatim se prelazi na neku od planiranih općih tema.

Međutim, kad se govori o programima za usmjereno obrazovanje, nije dovoljno uzeti u obzir samo godine učenja stranog jezika, nego je potrebna i fleksibilnost pri prijelazu iz programa u program. To znači da pojedinac ili grupa može prijeći u napredniju grupu (npr. iz programa C 3 u program B 3), ali je polazniku naprednijeg programa također dana mogućnost da položi program za daljnji semestar ili godinu, uz odgovarajuće uvjete. Moguće je i obrnuto, tj. učeniku koji slabo napreduje mora se omogućiti da pokuša prijeći na lakši program B ili C. Sve te varijante moraju se uzeti u obzir u radu na programima za usmjereno obrazovanje. Pokušat ćemo ih prikazati ovom shemom:

Ni u ovom prijelaznom razdoblju ni kasnije, prema suvremenoj koncepciji reforme, koja zahtijeva aktualizaciju nastave i sudjelovanje učenika u izboru dijela programa, nije moguće izraditi fiksne programe koji će permanentno ostati djelotvorni. Ipak, okvirno postavljeno, neke kategorije mogu biti konstantno prisutne i može se početi od više zajedničkih materijala, koji se mogu dalje nadograđivati i proširivati (npr. globalne teme, osnovni radni materijali, neke jezične funkcije i sl.).

Kao primjerom poslužiti će se isječkom iz plana i programa A 3 za listopad:

TEMA	RADNI MATERIJALI	FUNKCIJE	GRAMATIČKE STRUKTURE
S.F.R.Y.	projekt		
Radar	"New Horizons" prikupljeni materijal The "TITANIC" (Alexander "Develop. Skill") A Sense for Direction (from "In Other Words")	definicija čitanje skice i dijagrama report	pasivne konstrukcije

Kao što se vidi u prilogu, planiran je rad na jednom projektu i jedna tehnička tema za oko 16 sati. Budući da o radu na projektu treba odvojeno govoriti, zbog opsežnosti teme nećemo se na tome zadržati. Tehnička tema najavljenja je učenicima najmanje 2—3 tjedna prije, radi prikupljanja materijala i upoznavanja s njim. Potrebno ih je prethodno uputiti na izvore. Nakon uvodne, zajedničke faze rada na temi ugrađujemo popratne funkcije, vezane uz temu (npr. definiciju, čitanje skice, složenice i pasivne konstrukcije kao popratne pojave tehničkog jezika). Dalje u grupnom radu učenici obrađuju i prezentiraju prikupljene materijale ili individualno iznose svoje radove u usmenom ili pismenom obliku. Kao dodatni materijal mogu poslužiti još dva teksta: The Loss of the »Titanic« i Sense for Direction — koji su sadržajno vezani za prethodno obrađenu temu. Nakon završene cjeline slijede razni radni zadaci, kontrolni radovi, testovi ili neki drugi zadaci objektivnog tipa, po izboru. Oni će i polazniku i voditelju programa pokazati u kolikoj su mjeri sadržaji usvojeni i čemu treba obratiti više pažnje.

Polazeći od osnovne koncepcije reforme da je učenik kao subjekt u nastavi u jednoj posve novoj situaciji, a vodeći računa o njegovim potrebama i mogućnostima s obzirom na odabrano zanimanje, nije bilo lako izraditi program rada. Praksa će pokazati koliko su naša jednogodišnja iskustva urodila plodom.

Istakla bih ono najvažnije: nezamislivo je obuhvatiti i koordinirati čitav niz komponenata u razradi programa bez dobro organiziranog timskog rada i suradnje s polaznicima programa. Na sugestiju Zavoda za prosvjetno-pedagošku službu SRH, opredijelili smo se unutar stručnog aktiva za rad u bažičnom, ili usmjerenom obrazovanju. U sklopu odabranog programa pristupili smo timskoj izradi pojedinih programa. Sada nastavnik nastupa u novoj ulozi, zapravo silazi sa scene i nastoji da bude u pravom smislu riječi voditelj i organizator realizacije planiranog programa. U učenika takvim pristupom nastoji razviti osjećaj samostalnosti i odgovornosti prema postavljenom zadatku, a cilj mu je da ih nauči kako treba stjecati znanja i vještine, kako

pronalaziti izvore informacija i radnih materijala, te kako se njima služiti i tako do maksimuma razvijati svoje sposobnosti u učenju jezika.

Kontroliranjem i provjeravanjem postavljenih zadataka postiže se željena kvaliteta, a učenik se sam opredjeljuje do kojeg nivoa želi ići, tj. da li se zadovoljava obaveznom dijelom ili želi ići u širinu, što pretpostavlja samostalno, kreativno učenje. Kako bismo motivirali učenike, dajemo im mogućnost da se opredjeljuju za obradu različitih tema i za različite oblike rada, radi postizanja diferencijacije njihovih sposobnosti i interesa. Opće teme su tako koncipirane da se postigne aktualizacija nastave i zadovolje afiniteti mladih, i ujedno da se u učenika razvija navika da prati tokove suvremenih zbivanja na raznim područjima. Učenik isto tako može slobodno odabrati oblik interpretacije, usmeni ili pismeni, individualni ili grupni rad i sl. Ne stremimo od situacije da je nastavnik jednakopravni suradnik ili, štoviše, da i sam uči i u toku rada dobiva tehničku ili neku drugu vrstu informacije od učenika. Kao stručni voditelj on i dalje vodi računa o pravilnom metodskom pristupu, ovisno o prirodi materijala i postavljenom cilju.

Kako pojedini programi sadrže obilje raznovrsnog materijala (naučno-popularni tekstovi, članci, novine, časopisi, tehnička literatura, filmovi, dijagrami, sheme i sl.), neminovan je multimedijски pristup, koji objedinjuje najrazličitije oblike rada.

Iz ovog kratkog prikaza može se naslutiti koliko obostranog truda, i nastavnika i polaznika programa, treba uložiti u realizaciju nastavnog procesa, ali mislim da je to vrijedno uloženog truda i da je neobično ugodan osjećaj »suvišnosti« koji osjetite kad dovedete učenike do posve samostalnog oblika kreativnog rada.

Emilija Horvat — Eteška Seleši

KAKO PISATI MATURSKI DOMAĆI RAD IZ STRANOG JEZIKA?*

(Iskustva 4-godišnjeg eksperimenta u Specijalizovanoj gimnaziji matematičkog i jezičkog smjera u Subotici od 1974. do 1978. godine)

Samo je godinu dana prošlo otkad je reforma obuhvatila III—IV godinu srednjeg obrazovanja na teritoriji Vojvodine. Ova godina je pokazala da još uvek ima dosta nerešenih ili napola rešenih problema. Već je IV godina u toku, a ona postavlja pred nastavnika i učenika podjednako teške zadatke. Jedan od najvažnijih je matura, odnosno završni ispit. Da bismo došli do što bržeg i efikasnijeg rešenja ovog kompleksnog zadatka, želimo da priložimo naš skromni prilog.

Iskustva i dobro provereni radni procesi bivše specijalizovane gimnazije ne mogu se, naravno, primeniti bez promena, jer se planovi i programi ne

* Iako je došlo do promjena u pripremanju maturlalnog domaćeg rada, ipak smatramo da će ovaj prilog biti zanimljiv nastavnicima stranih jezika, pa ga objavljujemo.